

Nico. de lyra

a Idipm at r spūs. i. vctus. b In omni regioe spirat. i. p flat. c Et nubes. s. i. p fciat cursum suū p aerē fm dei ordinationē. d Ignis etiā mis / sus desup. in impressionib⁹ igneis. s. in idolis subdescēdit r in fulgure. e Fac qd pceptū ē ei. qz torū pcedit ex ordinatione del. f Hec aut. s. ido la. g Hecq specieb⁹. i. formis visibi libus. h Hecq virtutib⁹. ad aliqd agendū. i Ani eoz similia sunt. iō con cluditur: Unde neqz estimandū ē rē. i Quādo nō possunt neqz iudicium iudicare. discernendo. k Hecq qe / qz facere. inferendo vel sententiā do. l Sciētes itaqz qz nō sunt dī. quia nō apparet i eis virtus aliqua. nec p sequeōs in aliq sunt timēdi. m Hec qz enī regib⁹. Hic ponit deductio no / na q accipit ex defectu diuine pprie / tatis: cū dicit: Hecq enī regib⁹ male dicent. s. malis. n Hecq bndicēt. bo nis qd est ppriū del. o Signa enim in celo. v. s. itationez solis sub iofue. et retrocessionē eius ezechie tempore. p Sentib⁹ nō ostendunt. sicut de⁹ le gif fecisse. r nō solū deficiūt ab operi / bus dei: s. etiā creature. iō subditur: q Hecq vt sol. lucebunt per diem. r Hecq illuminabūt vt luna. per no / ctem: et nō solū deficiūt ab operibus creature supioris sed etiā inferioris iō subdit: s Bestie rē. fugere sē tectū. ppter iminēs tempestatis peri culū: qd nō pnt facere dī gentium. iō eōcludit: Nullo itaqz modo rē. r Hā sicut. Hic ponit deductio decima r ac cipit ex cōparatiōe idolorū rebus nul lum habentib⁹ effectū. euz dī: Hā sicut i cucumerario formido gallice respo / uentail. v Hibil custodit. nā aues videntes q nullum habeat motum sedēt sup caput eius absq timore: ita sūt dī illoz nullā penit⁹ habētes vtu tem. r Eodē mō r in horto spina al ba. nihil facit ad custodiā horti. y Similitur r mortuo plecto i tene / bris. i. inhumato. z Similes sūt dī illoz. qz nihil plus pnt qz corp⁹ mor tuū i fra sepultū. a Purpura qz. q iduunt idola. b Et murice. s. simi li illi vñ sūt idola. ex eodē enim muri ce aliqñ de vna pte fit idolū: r de alia sternit platea. ppter lutū euitanduz. c Que supra illos teneāt. supple nō ap paret. i. non apparet aliq rō quare idola sint superiora vl melioris p diti / onis qz purpura qua vestiunt vel mu rice vnde formant. ex q dcludit: Sci / etis vtiqz qz nō sunt dī. d Ipi etiā. scz dī idolatrarū. e Postremo co / medunt qd dupliciter intelligit. vno mō. qz a latronib⁹ seu raptorib⁹ ven / dunt et sic pccatū eozū comedūt. alto mō. qz post longā durationē a vermi bus corro dunt: si sint lignea: r a rubi gine cōsumunt: si sint metalla: r ab hostib⁹ cōfringunt si lapidea. f Et erūt in opprobriū. colentib⁹ ipsa. qd / eludit g: g Melior est igit hō iust⁹. qz colētes idola. r subdit ratio: h Nam erit longe ab opprobrijs. q sunt inferenda idolatris: r min⁹ dicē / do significat maus. nam hō iust⁹ nō solum debet esse longe ab opprobrijs sed etiā honorabilis corā deo r ange / lis: qui in trinitate pfecta viuūt et re / gnāt in secula seculoz. Amen. Finit

Prologus

ruerit perspicuum est. Idipsum autē et spiritus in omni regione spirat: r nubes quibus cū impe ratū fuerit a deo pābulare i vni uersum orbē: perficiūt quod im peratum est eis. Ignis etiā mis / sus desuper vt cōsumat mōtes r siluas: facit qd pceptum est ei. Hec autem neqz speciebus neqz virtutibus vni eoz similia sunt Unde neqz estimanduz est neqz dicenduz illos esse deos: qm nō possunt neqz iudicium iudicare neqz qdā facere hominib⁹. Sciē tes itaqz qz nō sūt dī ne ergo ti mueritis eos. Hecq enī regibus maledicēt neqz benedicent. Si / gna enim in celo gentibus non ostendunt: neqz vt sol lucebunt neqz illuminabunt vt luna. Be stie meliores sunt illis: que pos sunt fugere sub tectum ac pro / desse sibi. Nullo itaqz modo no / bis est manifestuz quia sunt dī propter quod ne timeatis eos. Hā sic in cucumerario formido nihil custodit ita sunt dī illoz li gnei r argētei r inaurati. Eodē modo r in horto spina alba: su pra omnis auis sedet. Similiter et mortuo plecto in tenebris: si miles sunt dī illozū lignei et in / aurati et in argentati. A purpu ra quoqz r murice que supra il los teneāt: sciētis itaqz qz nō sūt dī. Ipsi etiā postremo come / duntur et erit in opprobriuz in regione. Melior est homo iust⁹ qui non habet simulacra: nam erit longe ab opprobrijs.

Finit liber Baruch: cum epi stola Hieremie.

Incipit plogus sancti Hiero nymi in Ezechielē prophetam.

Ezechiel ppheta cū ioachin rege iuda captiuus duct⁹ est in babylonē: ibiqz his qui cum eo ca / ptiui fuerant pphetauit penitē / tibus q ad hieremie vaticiniuz se vltro aduersarijs tradidissent cū viderēt adhuc vrbē hierosoly mā stare quā ille casurā esse pdi / xerat. Tricesimo autē etatis sue anno r captiuitatis qnto: exor /

Nico. de lyra

Finit postilla Nicolai de lyra super librum Baruch.

Incipit expositio prologi in librum Ezechielis prophete per fratrem Britonem ordinis minorum.

Ezechiel propheta rē. Iste prologus diuidit in quinqz pticulas. In pma ostendi tur quib⁹ ppheta hec tra datur. vel quibus ppheta rē. In secūda describunt pphete tempus r loqz: r loquendi modus: Tēpus autē describit tripliciter. pmo per etatē prophete. ibi: Tricesimo autē etatis sue anno. secūdo p captiuitatez. ibi: Et captiuitatis quinto. tertio qz ppheta simul tempore cum hieremia: vnde dicitur hic: Et eodez tempore rē. Locus tangit. cum dicit: In chaldaea. rē. Modus loquendi. cum dicit: Ser mo eius nec satis dicitur rē. In ter tia parte cōmendat a dignitate et a ser monis profunditate. Dignitas notat cum dicitur: Sacerdos rē. Sermonis profunditas notat ibi: Principia vo luntatis rē. In quarta parte insinuat Hieronym⁹ quare trāstulit libru istū: scz propter varietatem translationum a veritate hebraica discrepantiuz. ibi: Sed et vulgata eius editio rē. In qui ta inuitat paulam et eustochiū: vt trāslationē istam legant: docēs qualis sub sannantes emulos cōfundant. ibi: Le gite igit et hunc iura rē. His vñs ire insistantus. k Cum ioachin rege iuda. liij. Regū. xliij. Trāstulit quoqz ioachin in babylonē rē. ibidē pponit de ceteris captiuis qui de hierusalē trāstulati sunt in babylonem. l Po nitentib⁹ q ad hieremie vaticiniū. i. pphetiam dicitis Hieremie. i. Venit et ponent vnusquisqz solum suū i / troitu portarum hierusalē rē. Item xxi. Postui faciem meaz super ciuitatē hanc in malum r nō in bonuz aut vñs. In manu regis babylonis dabit: r ex uret eā igni. Et pponit ibidem: Qui habitauerit in vrbē hac morietur gla / dio fame et peste: qui autē fugerit ad chaldeos qui obsident vos viuēt. Hic xxxviiij. ca. Quicunqz manserit in ciui tate hac morietur gladio fame et pe ste: qui autem profugerit ad chaldeos viuēt. et sequitur: tradendo trade / tur ciuitas hec in manus exercitus re gis babylonis rē. Propter buli / modi prophetas territus ioachin rex iuda tradidit se r suos regi babylonis oppugnanti hierusalē: r ipse trāstul lit eos in babylonem sicut legitur. liij. Regū. xliij. quia rex babylonis non tunc destruxit hierusalē: sed constituit ibi regem sedechiam. Penitēbat istū q ad hieremie vaticiniū se vltro ad uersarijs tradidissent cum rege ioachin. Cum viderent adhuc vrbē hierosoly rosolyman stare. sedechia regnante. n Quam ille casurā esse p dixerat. vt supra dictum est. et tamen tota pro pheta eius verificata est. sicut p dicitur. Regū. xliij. Isti erant iudei de quib⁹ dicebat sedechias Hier. xxxviiij. Soli citus sum propter iudeos qui trāstul gerunt ad chaldeos: ne forte tradar in manus eozum et illudant mibi. o Prosus est. i. incipit. In pcedenti prologo in Hieremiam inuicē vnde dicitur

dicitur exordium. a Ad cōcaptiuos loqui. i. pphetare cum captiuis. sicut patet in principio libri. vbi dicitur: Cum essem in medio captiuorum etc. b Et eodem tēpore. pphetauerūt ipse et hieremias. i. cōtemporaneū fuerūt in pphetādo: sic de scholari qui fuit Parisi in scholis per qdraginta annos: et de a-

lio scholari qui tantū per tres annos cum eo studuit: dicitur q sunt cōtemporanei in studio: nō quia in toto: s; quia in aliqua parte temporis conueniunt. c Dicit posterior. ecce luc cēssio qm ad prophētie exordium. d Sic in chaldaea hieremias in in / dea. ecce varietas locorum. xxv. Hieremias iuenies quot annis pcessit hieremias in prophētia. e Ad modū: id est valde. f Principia voluminis. scz primū capitulū. g At finē. scz vltima nouen capitula: vnde glo sam posuitam. s. circa principiū pcedentis prologi. h Sed et vulgata eius editio: id est translatio que fuit in ueta hierosolymis cui auctor ignoratur. i Non multuz. tamen in aliquibus. k Distat ab hebraico: id est ab hebraica veritate: et non soluz ista translatio distat: sed etiam alie q sibi inuicem aduersantur: vnde miratur hieronymus dicens: Unde satis miroz quid cause etc. eadēq; habet hebraica veritas.

m In alijs diuersa. ab hebraica veritate. n Per cola. i. per maiores orationis decisiones v; clausulas. vt Asa. j. Reliquerūt dominum: blasphemauerūt sanctum israel: ab aliena ti sunt retrosum. o At comata: id est minores decisiones quaruz singule clausule paruz valēt per se: sed oēs summi collecte integrum sensum reddunt vt Asa. j. Ge genti peccatrici: populo graui iniquitate: semini neq; filijs sceleratis. In prologo sup Asa iam iuenies plenus de colis et comatibus. p Amici mei. i. inimici. ironia est que sententia pronūciatiōi cōtrarium habens intellectū.

q Subannare int. subannare est rugato et contracto seu distorto naso irridere. vide in opusculo de expositione vocabulorum biblic. r Dicitur eis q nemo eos cōpellat vt scribant. i. vt aliqua scripta faciant sic vos me cogitis ad scribēdum: et ita contemptri cōfundentur. vel fm aliam litteram: Dicitur eis: q nemo eos compellat vt scripta mea legant: et ista littera magis videtur concordare cum sequētib; vnde dicit: s Sed vereor ne etc. q. d. nemo eos compellit ad legendum scripta mea que ita subannant. Sed vereor. i. timeo. t Ne illud eis. s. pte legentib;. v. Ne nlat. i. contingat. r Quod grece significantius dicitur. in detestationem talium q; latine: quia apud grecos verbum est vstratū et maxime detestationis expressiuū. vel significantius: id est valde significantius: q; maxime detestationē significat. y At vocent fagolidori. i. maledicta comedentes. i. in corpore sibi ea de quib; prius maledixerunt detrahendo. quidam exponūt sic: fagin grece idē est q; comedere. l. d. d. idē est q; maledictum. inde fagolidori dicitur detractores qm maledicta vel maledictiones comedentes: q; nihil aliud vident habere in ore: nihil aliud masticare nisi maledictas detractiōnes. z Hoc est. apud nos. a Manducantes senecias. quasi dicat nos latini vocamus manducātes senecias qui apud grecos emphatice fagolidori nuncupantur. Senecia fm Papiam grecū est quod latine dicitur belua imundum aial. hanc enim phisilogus dicit aliquādo marem aliquādo femi nam: et quia est animal imundū emphatice ponit hic pro imundicia et sensus: Manducantes senecias. i. qd vnus detrahendo cuomit alius audicēdo deglutit: et ita in hōmō imundicis delectantur sicut famelicū delectantur in comedendo fm Hugnitionem hęc senecio senecionis dicitur aliquantulū senep: inde hęc senecia dicitur pilatura labiorum: vel labiuz senis: vel illud rubez quod est sub aure pfcis p quod dicitur

nitur vtrum sit recens aut non. dicitur ergo manducātes senecias. i. pilaturas illas que valde immunde sunt. vel senecias. i. labia sicut quis ex indignatione et ira corrodit labia sua: vel senecias: id est illas pilas que nihil valent et cito putrefiunt: per quas detractiōnes inuiles et fetide des-

sus est ad cōcaptiuos loq. Et eodem tempore licet posterior hic i chaldaea: hieremias i iudea pphetauerunt. Sermo eius ne satis disert? nec ad modū rusticus ē: sed ex vtroq; medię temperatus. Sacerdos et ipse fuit sicut hieremias principia voluminis et finē magnis habēs obscuritatib; in uoluta. Sed et vulgata eius editio non multuz distat ab hebraico. Unde satis miroz quid cause extiterit: vt si eodē in vniuersis libris habemus interpretes: in alijs eadē: in alijs diuersa trāsulerint. Legite igitur et hunc iuxta translationes nostrā: qm per cola scriptus et comata manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si aut amici mei: et hunc subannauerint: dicite eis q nemo eos cōpellit vt scribāt. S; vereor ne illud eis eueniat qd grece significanti dicit vt vocent fagolidori: hoc est manducātes senecias.

Finit prologus.

vides scribe i libro et mitte septē ecclesijs. i. vniuersitati fidelis ad qz instructionē sunt destinata ea que sunt in hoc libro descripta. Circa causam formalem scienduz est q duplex est forma libri. scz forma tractatus: et forma tractādi. Forma tractatus est diuisio libri in partes et capitula: de qua videbis ad litteram accedendo. Forma tractādi idē est q; modus agendi: qui in hoc libro nō est per rationem disquisitiuus s; ppheticus: et ideo notatur cum dicit: Visiones. In hoc enī libro plures visiones ppheticę continent. vt patebit prose quendo. de quo potest exponi quod dicitur 1 sec. xij. Ego vifionem multiplicauit: et in manu prophetarum assimilat sum: et per manus hic intelligunt opera: quia prophete sancti allquando propheterant verbis: et aliquando sensibilibus factis. sicut dicitur in libro Hieremie q ipse captiuitatem populi frequenter pueniuit verbis: et aliquando factis. scilicet portando cathenas ligneas in collo suo: et similiter Ezechiel q multas vifiones ppheticas habuit: aliqñ eas explicauit verbis: et aliqñ sensibilib; factis. vt patebit. j. prosequendo deo concedente. Cause xō materialis et finalis tantum cū dicit dei. Et qm pertinet ad causas materialē siue subiectiuā. Sciendū q sic in naturali scientia corpus mobile est subiectū sub ratiōe absoluta. et in libris partialib; sub rōne ptracta: vt in libro celi et mūdi corpus mobile ad situz rōne absoluta. ppter qd d; rheologia qsi sermo de deo. et i libris ptialib; sub rōne ptracta. Dicit aut Ka. Sa. q oēs prophete nō sūt locuti nisi ad dies messie. i. pnuiciando tpa et myteria christi: quia christus apud nos idē significat qd messias apud hebreos. Christus autē est nomē diuini suppositi: habet diuinā naturā et hūanā. et fm h de hūanandus est subiectū generalē in libris pphetalib;. et sub rōne magis ptracta

ghantur. Alij dicunt q senecie dicitur saluē defluentes per genas senis quas pre senectute retinere non pōt: sed eas emittit per molares dentes: qui canini: id est detractoz dicitur: quod conuenit inuidis: de quoz molaribus frequens immundicia detractiōnis emittitur. Alij dicunt q senecia dicitur mus qui immundus est. Alij dicunt q senecia dicitur quedam herba prouocans appetitum: scz nasturcium. et fm hoc exponunt: Manducantes senecias. i. appetitum detrahendo prouocantes in quo delectantur sicut famelicus in comestione.

Explicit qualificūq; expositio istius prologi. Incipit postilla fratris Nicolai de Lyra super Ezechiel: et primo eiusdem prefatio.

Aperti sunt celi et vidi vifiones dei: Ezech. j. In verbo pposito ab ezechiele dicto possunt notari qm or cause libri ezechielis pphete que p manib; habemus. i. efficiens: formalis: materialis et finalis. Efficiens xō causa duplex est. scz principalis et instrumentalis. Principalis xō est ipse spūs sanctus referēs mysteria i hoc libro descripta. qui designat cum dicit: Aperti sunt celi. i. secreta celestia seu diuina p spiritū sanctū. ppter qd dicit: Apoc. iij. Nec dicit qui habet clauem dauid q aperit et nemo claudit: q; spiritū sanctū operationez nullus potest impedire. Causa xō efficiens instrumentalis est ipse ezechiel ppheta: qui spiritū sancto referāte vldit contenta in hoc libro: et fidelis cōscripsit fm q scribit Apoc. j. Quod